

BccN. Crea, copia i comparteix cinema

quaderndelesidees.press/bccn-crea-copia-i-comparteix-cinema/

October 6, 2015

*Imatge: Durant el festival es van proposar altres maneres de gaudir del cinema. Joaquín Abadía
CC By-Nc-Sa, 2015*

Andreu Meixide és realitzador audiovisual, programador cultural, arquitecte i professor del Màster de Producció Transmèdia de la UAB. També és un dels organitzadors del BccN, el primer festival de cinema del món amb llicència exclusiva en Creative Commons (CC) que el maig de 2015 va arribar a la seva sisena edició. Les llicències CC són més flexibles i una alternativa al *copyright*, perquè és l'autor qui decideix quins drets cedeix i quins es reserva. Això ha fet possible que el Barcelona Creative Commons Film Festival s'hagi convertit en un fenomen global a través de la xarxa CCWORLD, amb més de 35 festivals en 18 països de tot el món.

Per què vau decidir fer aquest festival?

A un dels membres de l'equip li va arribar per Internet una sol·licitud d'una directora noruega de cine per si algú podia subtítular una pel·lícula seva en castellà, i com a compensació ella els l'enviava. Era l'any 2010 i aquí encara no hi havia res amb llicència *creative commons*. Aquest company va acceptar la proposta i va rebre una còpia descarregable del mateix film que també es va estrenar a les sales de cinema. Això ens va fer pensar.

De quin tipus de producció parlem?

Quan parles de produccions cinematogràfiques ja no fa falta que siguin a escala de Hollywood, hi ha pressupostos des dels 3.000 euros al milió, i dins aquest ampli rang pots treballar amb diferents lògiques. Al nostre festival pots trobar des de pel·lícules amb una narrativa cinematogràfica més convencional a tallers de realitat virtual o sessions de live-cinema. Però és cert que la majoria de la programació és un tipus de cinema que quan el veus no té per què evidenciar-te que és alguna cosa diferent. És

cinema, i la gent ve al festival fonamentalment a veure cine; després es fan els col·loquis, es reflexiona sobre la pel·lícula i la producció... El cine explica històries i és el que fem.

Per què la llicència *creative commons*?

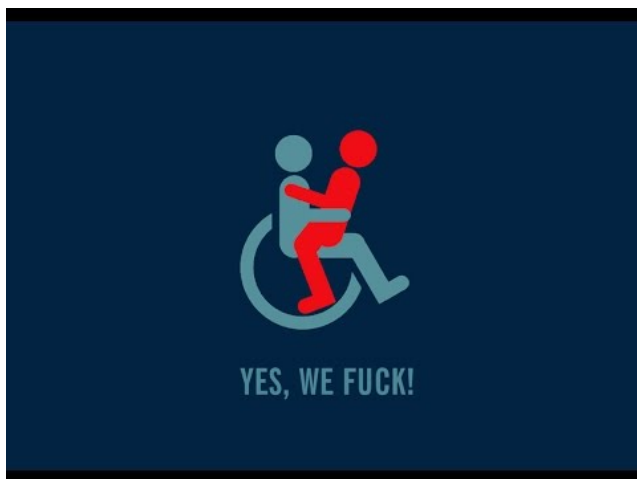
Si no hi hagués una necessitat, ningú ho faria així.

La necessitat de crear?

Sí. Avui dia vivim en l'era digital amb una indústria encara amb criteris pre-digital. Potser durant el s.XX no hi havia espai per a la gran majoria de gent que volia fer coses. Ara tot ha canviat de forma radical, tenim eines, formació, les relacions, xarxes de gent... En aquests moments, explicar històries a través del llenguatge audiovisual no té per què ser una cosa exclusiva dels que poden fer-ho sinó dels que volen. Ara hi ha més gent que vol crear i troba que no encaixa en la cotilla de la indústria creada al s.XX concebuda amb criteris pre-digital. Aquests criteris estan desfassats, i no només pel que respecta al volum de gent que vol crear, sinó també pel que vol accedir al contingut. I com vols accedir o què estàs disposat a donar per arribar al contingut són preguntes que estan sobre la taula.

Intercanviar?

Sí, intercanviar, però no només això. També et pots plantejar què estàs disposat a pagar el públic per veure una pel·li, com finançar-la, com ajudar a distribuir-la, quin valor reps però també quin aportes a aquell projecte... Durant quasi 100 anys, en la indústria del cine però també en la resta, s'ha desenvolupat una manera de fer les coses sota la premissa del *copyright*, el control i l'accés al contingut. Però amb l'arribada d'internet es canvia el tauler de joc i les normes no poden seguir igual. Ara per exemple tindriem l'oportunitat única de desvincular l'accés a la cultura de la capacitat adquisitiva de les persones, creant nous ecosistemes on, per exemple, l'economia no fos l'objectiu final sinó un element més. Per això s'han de reformar totes les premisses, no només la pregunta de per què la gent no està disposada a pagar tres euros per veure una pel·li *online*, dir això és mirar-ho des del punt de vista del segle XX quan la gent només podia apropar-se als continguts pagant per accedir-hi. Pensem que la pregunta s'ha de plantejar d'una manera més profunda, i és que potser la gent ha de pagar d'una altra manera o quan realment vol, o en un altre moment del procés i no només al final com a últim receptor, perquè potser també li interessa ser partícip del projecte. Hem de matisar les preguntes o acabarem traslladant les lògiques del pre-digital al digital i serà un fracàs. El debat simplista només interessa a aquells que no volen que res canviï.

Watch Video At: <https://youtu.be/SS57foTlfuA>

El documental 'Yes, We Fuck', presentant al BccN

En quin punt està el festival?

Ens hem intentat situar en un punt mitjà entre el món més activista de la cultura lliure i el menys activista quant a voluntat de canvi, a la indústria a qui ja li van bé les coses. I quan hem intentat posar en contacte aquests dos extrems, hem rebut dels dos cantons, però volem fer veure que no es tracta de móns paral·lels sinó que conviuen i que està bé que es contaminin mutuament.

Com afecta a la producció aquest nou paradigma?

És un replantejament general que afecta la factura, la forma i el contingut. Però s'ha d'anar més enllà i pensar que és un joc de tensions. Si donem per bo que és positiu per la societat que molta més gent que abans estigui capacitada per expressar-se amb el cinema i l'audiovisual, aleshores hem de crear moltes més oportunitats que tindran altres escales i lògiques diferents a les d'abans. És de sentit comú. No tothom tindrà els recursos de l'HBO però la gent s'ha de qüestionar moltíssimes altres preguntes, com per exemple quin tipus de relacions laborals s'han d'establir amb la resta de l'equip...

Parlem de precarització?

Malauradament la precarització laboral és al carrer i és una conseqüència directa del sistema neoliberal voraç en el que vivim. Hi ha qui diu que el Creative Commons potencia la precarització, però jo ho veig al contrari, és més transparent respecte a les aspiracions de cadascú, què vols donar i què no. Hi ha gent que ha recuperat la inversió i fins i tot ha generat prou beneficis per invertir-los en un altre projecte. Hi ha qui es planteja treballar a partir d'aquests preceptes de cultura lliure, com els autors del documental *Ciutat Morta* (de la productora Metromuster, dirigida per Xavier Artigas y Xapo Ortega) que viuen de les seves produccions. O gent com l'equip de *Yes, we fuck!* Que, per exemple, per sobre de la cerca de beneficis econòmics (no confonguem amb sostenibilitat econòmica) destaquen altres aspectes com la denúncia i la conscienciació, en aquest cas, sobre el dret a la sexualitat dels col·lectius amb discapacitat funcional. Posem sobre la taula el debat de com es vivia del cine i qui en vivia abans, i qui i com es

viu ara. Perquè no em crec que al segle XX tothom visqués molt bé del cine, i és evident que a qui els anava millor era als intermediaris, que no són els que es posen al centre del debat. Al segle XX qui tenia el control econòmic no eren els creadors, sinó els distribuïdors, igual que passava en la música. Qui té el poder normalment intenta dirigir el debat, i les distribuïdores en comptes de reformular el seu qüestionat paper a l'era digital es dediquen més a desviar aquesta atenció. Sembla mentida, però a molts en comptes de construir noves opcions els interessa més seguir pagant els músics del Titanic i volent evitar que la gent marxi.

I la llicència CC pot ser una de les solucions?

No tenim cap fórmula per dir-li a la gent que la llicència sigui la bomba perquè només és una eina, però sí que posa sobre la taula una sèrie de preguntes que ajuden perquè el teu projecte sigui més coherent en el moment digital i el context social que vivim i tingui més possibilitat de generar moviments al seu voltant. Uns moviments que poden ser econòmics, però també intercanvis de feina, de material... Al festival hi projectem pel·lis que no distingeixes si estan fetes amb lògiques del segle XX o no. Per exemple, hi ha el cas de l'autor de *TPB AFK. The Pirate Bay – Away from keyboard* (2013), Simon Klose, que va comptar amb producció de sis canals de televisió europeus, i que el mateix dia que la van passar a la Berlinale (el Festival Internacional de Cine de Berlín) la va penjar a internet amb llicència Creative Commons. Es va generar tant interès en veure-la que altres festivals de primer nivell la van continuar programant i venent entrades per veure-la. El que és interessant crec són les estratègies que utilitza la gent barrejant lògiques pre-digitals i digitals per arribar als seus objectius; en aquest darrer cas, anar a festivals per després oferir el film a internet. Si ho haguessin fet al revés, no haurien anat a la Berlinale. Les lògiques es comparteixen i els casos més interessants per a mi són els que juguen entre els dos móns.

Canviarà la indústria?

No. La gent que hi ha a la indústria poster sí que canviarà, però el màxim objectiu de la indústria tal i com la coneixem de les darreres dècades és quasi exclusivament el benefici econòmic. Crec que molta part de la societat tenim altres inquietuds i preocupacions ara mateix, com per exemple intentar no supeditar tant la cultura a les lleis dels mercats. Crec que tots els que estem als marges d'aquesta indústria (tot i segurament ser majoria) hem de posar sobre la taula altres beneficis més enllà de l'econòmic, com els socials. No se li ha exigut mai al Ministeri, ni a la Generalitat ni a cap ajuntament, que distingeixi un projecte amb una voluntat social de generar crítica. No pot ser que des de l'Administració pública no s'estigui valorant per exemple el retorn social de les pel·lícules. Son criteris que estem començant a entendre, i no és fàcil, però s'ha de fer. Si no, passa que s'acaba tractant igual o pitjor a nivell de subvencions els projectes amb vocació social o de reformulació que altres projectes de caràcter comercial que persegueixen exclusivament el benefici econòmic (per butxaques privades). No pot ser que una pel·lícula on treballi una comunitat de 300 persones, entre amics i afins, arribi als cines, la vegin 2.000 persones i acabi en un calaix, o se'n

faci un DVD del que se'n vendran 500 còpies. I que aquesta pel·li tingui la mateixa qualificació i maneres d'accedir a subvencions que una altra amb una massa crítica molt més potent.

I de quins altres beneficis parlem?

Els professionals busquen altres maneres de treballar, mancomunant serveis, per exemple. Ja no hi haurà una manera majoritària de treballar, un model únic de rentabilitats (com tant es demana), sinó moltíssims projectes diferents i entenc que aquest terreny tan atomitzat sigui difícil d'entendre, sobretot pels qui encara tenen al cap els paràmetres del segle XX. Ara hi ha molta gent experimentant i es percep que cada vegada hi ha menys resignació.

S'ha trencat la consecució: producció, distribució, exhibició.

Aquest esquema tan lineal encara pot funcionar, però molta gent no hi podrà entrar o simplement no li funcionarà. Per exemple en l'exhibició: hi ha pocs cinemes per la quantitat de pel·lícules que es produeixen, i els pocs que estan sobrevivint és sota el control de les grans distribuïdores i les seves pel·lícules (la majoria filials de les majors americanes). No és que internet mati el cinema, preguntem-nos qui controla els cinemes i quines pel·lícules es projecten, preguntem-nos com es distribueix el preu d'una entrada de cinema o quines polítiques d'educació audiovisual estem fent a les escoles. Les preguntes són vàries perquè la realitat és complexa. Per tant aquesta linealitat tan compartimentada no funciona al segle XXI en què el paradigma és en xarxa. I, per exemple, l'audiència s'ha de replantejar el seu paper, pot participar en qualsevol dels processos de la pel·lícula.

I s'atomitzen les propostes.

Sí, potser al segle XXI haurem de parlar de microindústries superposades, una cosa així com comunitats entorn a projectes o objectius comuns i amb unes certes lògiques pròpies però alhora en connexió amb altres comunitats similars. El repte serà saber cuidar aquest ecosistema ric i plural en tipologies de comunitats. I en aquest nou panorama crec que és fonamental la confiança i la cooperació. És el cas de *Ciutat morta*, el seu recorregut hauria estat impossible sense el treball previ de difusió voluntària i activista de milers de persones que se'n va fer. Al predigital això li era igual perquè es basava en un públic final que pagava, i ara has de treballar molt més dur i amb un nivell d'intensitat molt més alt, l'audiència és més aviat un usuari que en el millor dels casos viu el projecte en cualsevol de les seves fases i fins i tot es pot plantejar participar. A més, jo tinc la teoria que els projectes més interessants són els que la gent es creu.

'Un lloc on caure mort', presentant al BccN

Una de les característiques del CC és que les pel·lícules es poden manipular...

La màxima és «crea, copia i comparteix». Al festival sempre hem intentat fer caure tabús. Copiar no és dolent, és com aprèn l'ésser humà, el que no s'han d'admetre són les trampes. Una de les condicions del CC és citar la font d'on has tret un recurs, és a dir, copiar citant. Agafar continguts i barrejar-los amb altres és bo, fins i tot quan la pel·lícula està tancada és fantàstic que altres creadors puguin aprofitar-la canviant-la, per aportar coses noves. És transmissió de la cultura, i això amb les lleis d'ara no és possible. És el contrari al *copyright* actual, en què tots els usos estan reservats.

Per això s'ha creat la xarxa de festivals.

Ens vam plantejar que el propi festival tingui aquesta llicència, és a dir, que qui vulgui pugui crear el seu propi festival a partir del contingut que generem a Barcelona. Reben aquest material, el barregen, en poden incorporar de nou, i autogestionen ells el seu propi festival. Només els demanem que al final del procés tornin a la xarxa el que ells han creat i així ens alimentem tots. La xarxa funciona perquè confiem que les persones respectaran la llicència de les pel·lícules, perquè es basa en la confiança i el compromís entre dos de no saltar-se les normes per empatia amb el projecte. Això, en el vocabulari de la indústria del segle XX no existeix.

Pilar Maurell

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

Pilar Maurell

Periodista cultural i presidenta de l'Associació de Periodistes Culturals de Catalunya. Entre els anys 1997 i 2004 va ser cap de les seccions de Tancament i Cultura d'El Mundo de Catalunya i va ser redactora en cap del diari ADN a l'edició central de Barcelona de 2006 a 2011.

Actualment [...]

[Llegir més](#)

